

Na posvetu Državnega sveta RS poziv k nujnosti uresnitve 143. člena Ustave RS in ustanovitve druge ravni lokalne samouprave - pokrajin

Tor, 21.10.2025 - 20:28

Natisni

Ljubljana, 21. oktober 2025 – Državni svet Republike Slovenije je v prostorih Cankarjevega doma pripravil posvet z naslovom: »Lokalna moč, regionalni razvoj: vloga občin v sodobni Sloveniji«. Trije vsebinsko bogati paneli so osvetlili tako strateške kot tudi operativne vidike lokalnega upravljanja in povezali evropske trende z lokalnimi potrebami - s ciljem boljšega razumevanja celotnega sistema lokalne in regionalne samouprave, njegove vloge pri razvoju družbe ter oblikovanja bolj vključujočih, preglednih in razvojno naravnanih javnih politik v prihodnosti. Posvet je združil predstavnike politike in akademske sfere, ki so razpravljali o priložnostih, ki bodo lokalni samoupravi in regijam pomagale postati še močnejši steber razvoja Slovenije.

Udeležence konference so uvodoma nagovorili predsednik Državnega sveta Republike Slovenije **Marko Lotrič**, vodja slovenske delegacije v Odboru regij Evropske unije **dr. Ivan Žagar** in državni sekretar na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj **Srečko Šturm**,

Predsednik DS **Marko Lotrič** je v uvodnem nagovoru poudaril, da po treh desetletjih lokalne samouprave potrebujemo poglobljen razmislek o učinkovitosti občin in jasen korak k regionalizaciji. Spomnil je, da Ustava RS kot najvišji pravni akt v 143. členu pokrajine izrecno narekuje, zato nadaljnje odlašanje ni le neukovito, temveč tudi ustavnopravno nevzdržno; hkrati pa pretirana centralizacija (v Ljubljano se vsak dan vozi več kot 140.000 ljudi) slabša kakovost življenja in razvojno ravnotežje. »Prav zaradi teh izzivov je smiselno ponovno razmisliti o uvedbi pokrajin, ki bi prispevale k enakomernejšemu razvoju celotne države in izboljšale življenjske pogoje ljudi v vseh regijah,« je dejal Lotrič ter opozoril, da je prihodnjo razpravo o ustanovitvi druge ravni lokalne samouprave treba začeti pri vsebini: pri pristojnostih, nalogah in financiranju pokrajin, šele nato odpreti vprašanja mej, sedežev in imen.

»Zakonodajni paket je bil že vložen v parlamentarni postopek, vendar zaradi pomanjkanja politične volje in zadostne podpore v trenutni sestavi Državnega zbora RS postopka nismo nadaljevali in smo zakonodajo umaknili iz procedure. V DS RS smo opravili več krogov posvetovanj s poslanskimi skupinami in pri večini ugotovili pripravljenost, da bi v prihodnje zakonodajo morda celo podprli,« je ob robu posveta v izjavi za medije povedala generalna sekretarka Državnega sveta RS **dr. Monika Kirbiš Rojs** in dodala, da bi trenutni predlog zahteval spremembo ali prilagoditev približno 170 področnih zakonov, kar je izjemno zahteven in verjetno neizvedljiv projekt v enem samem vladnem mandatu: »Ko bo politična volja znova prisotna, bi bilo smiselno, da se pokrajinski paket znova preuči na ravni vladnih resorjev in pripravi v izvedljivem okviru. Pred tem pa je ključno preveriti tudi voljo državljanov, ali pokrajine sploh želijo.« Z uvedbo pokrajin bi sicer po mnenju dr. Kirbiš Rojs učinkoviteje koristili evropska sredstva, saj bi si regije lahko samostojno določale razvojne prioritete.

Vodja slovenske delegacije v Odboru regij Evropske unije **dr. Ivan Žagar** je v uvodnem nagovoru predstavil ključni pomen institucije, ki deluje kot posvetovalno telo EU in ki regijam in mestom daje formalni glas pri oblikovanju zakonodaje. Evropske institucije se z odborom regij morajo posvetovati pri aktih z vplivom na lokalno in regionalno raven, odbor pa pripravlja mnenja in skrbi za spoštovanje načela subsidiarnosti. »Prizadevanja, ki so povezana z več nivojskim upravljanjem, s subsidiarnostjo, z odločanjem od spodaj navzgor, ki jih zagovarja Odbor regij EU, so še kako aktualna tudi v slovenskem prostoru. Tu se kaže manko pokrajin, ki bi bile z razvojnega vidika nujne. Vlada poskuša skladen regionalni razvoj zagotavljati z zakonodajo o skladnem regionalnem razvoju, vendar tak zakon ne more nadomestiti pokrajin. V preteklih 30

letih smo videli, da se razlike v razvoju povečujejo. Druga težava pa je avtonomija občin – vsebinska avtonomija, kjer so občine za marsikatero stvar deklarativno pristojne, dejansko pa zanje nimajo pravih mehanizmov in vzvodov moči, druga je finančna avtonomija, ki je predpogoj za avtonomijo lokalne samouprave. O finančni avtonomiji ne moremo govoriti, če se morajo občine vsako leto pogajati za obseg finančnih sredstev za izvajanje obveznih nalog občin, da o razvojnih nalogah sploh ne govorimo,« je opozoril dr. Žagar in pozdravil današnjo razpravo, ter poudaril, da se z ustanovitvijo pokrajin v Sloveniji zelo zamuja.

Državni sekretar na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj RS **Srečko Ćurov** je v uvodnem nagovoru poudaril, da ima Slovenija v tem trenutku na področju skladnega regionalnega razvoja kar nekaj izzivov, ki pa jih ministrstvo s številnimi ukrepi že tudi nagovarja. »Imamo izziv decentralizacije države in policentričnega razvoja. Na ministrstvu imamo pripravljen Zakon o skladnem regionalnem razvoju in osnutek Strategije skladnega regionalnega razvoja do 2050. Če želimo močne regije, potrebujemo močno gospodarstvo, ki mora biti pametno, zeleno, digitalno, krožno. Le na ta način bo tudi konkurenčno in odporno. Če želimo v vseh 12 razvojnih regijah zagotoviti visoko kakovost življenja, potrebujemo visoko kakovostna delovna mesta, ki so čim bližje domu. Dom pa mora biti v zdravem, varnem in zelenem okolju s hitro dostopnostjo do storitev vrtca, šole, športa, kulture, trgovine, pošte ...,« je povedal Ćurov.

V prvi panelni razpravi: »*Trendi in razvoj lokalne in regionalne samouprave v Evropi*,« ki jo je povezoval **prof. dr. Miro Haček** (Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani), so sodelovali zaslužni **prof. dr. Colin Copus** (Univerza De Montfort v Leicesteru, Združeno kraljestvo), **prof. dr. Eva Marín Hlynsdóttir** (Faculty of Political Science, University of Iceland, Islandija), **izr. prof. dr. Tom Verhelst** (Gent University, Belgija) in **izr. prof. dr. Björn Egner** (Technical University Darmstadt, Nemčija).

Islandski sistem lokalne samouprave je po besedah **prof. dr. Eve Marin Hlynsdottir** eden najbolj decentraliziranih na svetu. »Lokalne oblasti so tudi fiskalno močne, saj imajo lastne prihodke in visoko avtonomijo pri odločanju o porabi sredstev. Z naraščanjem decentralizacije se je število občin zmanjševalo: od začetka 90-ih se je skupno število občin zmanjšalo za približno 70 %. Hkrati ima več kot 80 % občin manj kot 5.000 prebivalcev, približno polovica pa manj kot 1.000. Zato se islandski sistem lokalne samouprave sooča z izzivom, kako zagotavljati kakovostne storitve na učinkovit način in hkrati ostati zvest svojim demokratičnim koreninam,« je povedala Hlynsdottir.

Izr. prof. dr. Tom Verhelst (Gent University, Belgija) je povedal, da je Belgija je pred kratkim izvedla obsežno reformo lokalne samouprave, namenjeno krepitvi upravljalvske sposobnosti in utrjevanju demokratičnosti. Predstavil je naravo njihove reforme, njene posledice ter politične in družbene razprave, ki so se ob tem razvile.

Izr. prof. dr. Björn Egner (Technical University Darmstadt, Nemčija) je predstavil sistem lokalne samouprave v Nemčiji in njegove različne modele. Nemčija ima dvo-nivojski sistem v 13 zveznih deželah. »Egner je pojasnil, da je pripadnost občin okrožjem določena z zakonodajo posamezne zvezne dežele, se pa občine in okrožja lahko z zakonom združujejo, delijo ali drugače prerazporejajo. Osredotočil se je na že uvedene reforme lokalne samouprave v Nemčiji ter nakazal izzive, s katerimi se nemški sistem trenutno sooča. V

Na drugem panelu z naslovom: »*Refleksija razvoja slovenske lokalne in regionalne samouprave*,« ki ga je povezovala **prof. dr. Simona Kukovič** (Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici in Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani), so svoje izkušnje delili nekdanji župan Občine Tolmin **Uroš Brežan**, nekdanji župan Občine Slovenske Konjice **Miran Gorinšek** in nekdanji župan Mestne občine Maribor **Boris Sovič**.

Nekdanji župan Mestne občine Maribor Boris Sovič jespomnil, da je Maribor drugo največje slovensko mesto. »Številni kazalniki kažejo na daljša trajanja razvojno zaostajanje. Gre za tematiko, ki zadeva tako pozicijo kot opozicijo, prejšnjo, sedanjo in prihodnjo,« je dejal Sovič. Položaj in razvoj drugega največjega

mesta v državi bi po njegovem prepričanju moral biti deležen pozornosti ključnih akterjev v državi. »Očitno z nespremenjenim pristopom ni priakovati sprememb trendov. Gre za strukturni problem, ki zahteva sistemski pristop in ukrepe na številnih ravneh in področjih,« je ocenil Sovi.

»Obutek za skupnost, izkoriščanje vseh možnosti, ki jih dajeta država in Evropska unija ter pogled daleč prek občinskih meja, so bistvene sestavine kvalitetnega upravljanja na lokalni ravni,« pa je poudaril **nekdanji župan Občine Tolmin Uroš Brežan**. V razpravi je opozoril, da veliko prostorskih projektov v občinah presega en županski mandat in kot primer iz svoje občine navedel tolminsko obvoznico. Ocenil je tudi, da lokalna samouprava najbolj šepa na svojih mejah, torej projektih, ki se tičejo več okoliških občin, kot je primer vzpostavljanja vodovodnega sistema za oskrbo z vodo ali pa ureditev upravljanje reke Soče, ko je treba sprejeti odloke v treh različnih občinah. »Te moraš uskladiti najprej med župani, potem med občinskimi sveti ... Take stvari imamo priložnost izboljšati, predati na drugo raven odločanja, regijsko. Take rešitve bi nam olajšale in izboljšalo delo,« je povedal Brežan.

Nekdanji župan Občine Slovenske Konjice Miran Gorinšek je izrazil obžalovanje, da po tridesetih letih še vedno nimamo pokrajin kot povezovalnega člena med lokalnimi skupnostmi in ministrstvi. »Smo prehitro razgradili prejšnji sistem in postavili povsem novega? Prepričan sem, da bi bilo bolj smiselno iz nekdanjih 'velikih' občin narediti okraje (današnje Upravne enote) po vzoru Avstrije, Češke, Slovaške,« je dejal Gorinšek. Predlagal je podobno organiziranost na način, da bi v okraju delovale državne službe, za njihovo delovanje bi stroške pokrival državni proračun, skrb za upravljanje s prostorom, komunalno infrastrukturo, občinsko inšpekcijo in redarstvo, turizem itd., pa bi ostala na ravni kraja.

Na tretjem panelu z naslovom: »*Lokalna moč, regionalni razvoj: Kako naprej?*«, ki sta ga moderirala **prof. dr. Simona Kukovič** in **prof. dr. Miro Haček**, so sodelovali: župan Občine Ajdovščina **Tadej Bečanin**, župan Mestne občine Novo mesto **Gregor Macedoni**, župan Občine Podčetrtek **Peter Misja**, župan Občine Medvode **Nejc Smole** in župan Občine Ormož **Danijel Vrbnjak**.

Župan Občine Ajdovščina Tadej Bečanin je v razpravi kritično komentiral vladni ukrep Regionalnih prostorskih načrtov, s katerimi naj bi občine uskladile in določile zasnove prostorskih ureditev lokalnega pomena, ki segajo na območje več občin ali vplivajo na razvoj več občin.

»Skupnost občin Slovenije že dalj časa opozarja na neustrezno vodenje regionalnega razvoja v Sloveniji, saj država na številnih področjih sprejema odločitve, ki jo centralizirajo, s tem pa negativno vpliva na razvojni potencial ostalih okolij. Treba je poskrbeti za bolj skladen regionalni razvoj in sistemsko odpraviti zaostanke v regijah z večjim avtonomnim upoštevanjem razvojnih potreb regij. Ustrezen regionalen razvoj mora postati ena izmed prioritete države, temu pa mora sprva slediti dialog države s predstavniki lokalnih skupnosti in regij, nato pa še usklajeni ukrepi za policentričen razvoj države, kar bi vodilo v oživljanje manj razvitih okolij in v nastanek več močnih gospodarskih središč,« je dejal župan Mestne občine Novo mesto **Gregor Macedoni** in poudaril, da je regionalizacija ena ključnih razvojnih priložnosti za Slovenijo.

Župan Občine Podčetrtek Peter Misja je izpostavil, da je razvoj občin odvisen od ljudi, ki vodijo občino, v njej delajo in predvsem sodelujejo z vsemi, ki soustvarjajo v njej. »To je bil ključen dejavnik uspeha naše občine,« je dejal Misja. Celotno občino so razvijali enakomerno, zato je po njegovih besedah pomembno, da župan dobro vidi in sliši, prav tako pa tudi njegova ekipa. Opozoril je, da je najtežja stvar sestavljanje občinskega prostorskega načrta (OPN) predvsem zaradi pretirane birokracije na vseh segmentih postopka. »Veliko pa je tudi odločitev, o katerih na državnem ravni ne odločajo politiki, ampak državni birokrati,« je še povedal Misja.

»Ključno je, da se najprej zgradi zaupanje med županom in občinskim svetom, nadzornim odborom, krajani, potem lahko delaš skupno vizijo,« je uvodoma dejal **župan Občine Medvode Nejc Smole**. Povedal je, da ima pri svojem županskem delu slabe izkušnje z uradništvom, ki po njegovem mnenju sprejema odločitve, a ne nosi nobene odgovornosti. »V tej državi vlada disperzija odgovornosti, nihče noče več sprejeti odgovornosti za nič, župani na lokalni ravni pa hočejo stvari reševati,« je dejal in dodal, da jih pri delu ovira

tudi množenje novih predpisov.

Danijel Vrbnjak, župan Občine Ormož, je izpostavil, da je Ormož obmejna občina, ki sodi v vzhodno kohezijsko regijo, in da se je pri njih izgubilo veliko delovnih mest, veliko ljudi se je tudi izselilo. Pojasnil je, da so se na dane izzive in glede nove vizije morali pogovoriti tudi z občani, kljubno pa njegovih besedah pa je, da si župan zgradi zaupanje.

Zaključke današnje konference bo v Državnem svetu RS najprej obravnavala pristojna Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj nato pa še plenum Državnega sveta Republike Slovenije. Zaključki bodo posredovani Vladi Republike Slovenije s pozivom, da jih v čim večji meri upošteva pri načrtovanju nadaljnjih politik in ukrepov.

Prvi panel, ki je potekal v angleškem jeziku, zaradi tehničnih težav ne vsebuje prevoda v slovenski jezik, za kar se opravičujemo in prosimo za razumevanje.

